

I

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЕЛЕКТРОННА

ЕЛЕКТРОННА ІДЕНТИФІКАЦІЯ (*e. id.*) – процедура використання ідентифікаційних *даних* особи в електронній формі, які однозначно визначають фізичну, юридичну особу або представника юридичної особи. Засіб *e. id.* – носій *I.*, який містить ідентифікаційні *дані* особи і використовується для автентифікації особи під час надання та/або отримання *e. послуг* (1).

Відповідно до ЗУ ідентифікація особи – це встановлення особи шляхом порівняння наданих *даних* (параметрів), у тому числі біометричних, з наявною *I.* про особу в реєстрах, картотеках, базах *даних* тощо (2).

Можуть бути використані наступні засоби ідентифікації: 1) *електронний підпис* (далі – *e. підпис*); 2) *e. підпис* одноразовим ідентифікатором; 3) аналог власноручного підпису; 4) паспорт громадянина України у формі карти з безконтактним електронним носієм та *e. підпис* (ID-картка); 5) Mobile ID; 6) Bank ID; 7) Smart-ID.

ID-картка відповідно до Закону України (2) містить наступну інформацію: назву держави; назву *документа*; ім'я особи; стать; громадянство; дату народження; унікальний номер запису в Реєстрі; номер *документа*; дату закінчення строку дії *документа*; дату видачі *документа*; уповноваженого суб'єкта, що видав документ (код); місце народження; відцифрований образ обличчя особи; відцифрований підпис особи; податковий номер. До безконтактного *e. носія* громадянина України, який досяг вісімнадцятирічного віку, вносяться засоби *e. підпису* в порядку, встановленому КМУ. Вся додаткова (змінна) *I.* також вноситься до безконтактного *e. носія*, що міститься у ID-картці. Законом визначено строк дії ID-картки: 10 років для повнолітніх громадян та 4 роки – для осіб віком від 14 до 18 років.

Разом із тим, хоча видача карток громадянина чи ID-карток вже здійснюється, однак *е. підпис* там не закладено. Таким чином, хоча за аносами Державної міграційної служби *цифровий підпис*, який буде в картці, значно полегшить роботу у процесах встановлення особи, її ідентифікації при здійсненні певних операцій, однак, зважаючи на *І.*, яку матиме *документ* відповідно до закону, не є зрозумілим, чи це буде технологія звичайного *е. підпису*, чи кваліфікованого, удосконаленого *е. підпису*.

Mobile ID – це ідентифікація за допомогою мобільного телефону (працює на смартфонах, кнопочних телефонах, планшетах); така послуга надається мобільними операторами шляхом запису на спеціальну SIM-карту *цифрового підпису* абонента, який можна використовувати для своєї ідентифікації при користуванні такими онлайн-сервісами, як: інтернет-банкінг; інтернет-бази *даних*; онлайн-магазини; підписувати *е. петиції*; голосувати за громадські проекти; підписувати *е. документи*; голосувати на виборах; авторизовуватися на різних порталах (сайти банків, державних установ тощо) з метою: отримання виписок з реєстрів, відкриття, внесення змін чи закриття бізнесу тощо. Перспективним є використання технології Mobile ID в таких галузях, як банківська, освітня, *е. державні послуги*, корпоративний сектор, медицина тощо.

Mobile-ID: в значній мірі заміщає ID-карту (дає можливість здійснювати ті самі дії, але в більш зручному форматі: для користування послугою потрібен тільки телефон, який завжди під рукою, не потрібно шукати ID-картку і пристрій, що її зчитує); використовується замість паспорта й ідентифікаційного коду; оформлюється лише на підставі подання особою паспорта та ідентифікаційного коду.

Технологія захищена сучасними криптографічними алгоритмами, а отже є надійнішою, ніж звичайні логін і пароль; є більш захищеним аналогом Bank ID; використовується технологія розділених ключів (публічний ключ – лежить в Центрі сертифікації в Мін'юсті, а приватний – записаний в SIM-карті), зіставлення яких має результатом успішну ідентифікацію. Ця послуга є платною, обсяг оплати залежить від оператора мобільного зв'язку.

Bank ID – спосіб верифікації громадян через українські банки для надання адміністративних та інших послуг через *Інтернет*. Bank ID має ідентифікацію, засновану на технології одноразових паролів. Прив'язка до особистості йде за даними, які абонент залишив в банку. Тому в конкретний момент часу Bank ID не може ні підтвердити особистість клієнта, ні «підтягнути» будь-які *дані* про нього. Bank ID є більш надійним способом у порівнянні з реєстрацією за допомогою логіна і пароля. До переваг Bank ID відносять: зручність проходження верифікації і передачі ідентифікаційних *даних* (введені *дані* зберігаються у банку); безпека зберігання та передачі *I*. (використовуються сучасні технології зберігання *даних* клієнтів); економія часу (не потрібно отримувати сертифікат *е. підпису*, стояти в чергах для отримання документів). На даний час цією послугою користується дуже обмежена частина громадян, так як вона програмно включена до незначної кількості державних сервісів та матеріально затратна.

Українські банки записують і зберігають клієнтські дані під час відкриття рахунку: П.І.Б., дата народження; серія та номер паспорта; ІПН; скановані копії паспорта та ІПН; адресу реєстрації; номер телефону; email-адреса тощо.

В Україні об'єднали технології Mobile ID (мобільний оператор Vodafone) і Bank ID (Приватбанк), що дозволить абонентам Mobile ID користуватися всіма державними послугами і комерційними сервісами, де раніше ідентифікація відбувалася тільки за допомогою Bank ID, а банк зможе пропонувати клієнтам нові сервіси, для яких потрібна не тільки ідентифікація особистості, але і кваліфікована електронний підпис. Наприклад, система дозволяє клієнтам обох компаній подавати і підписувати петиції, голосувати за громадські бюджети, бронювати місця в *е. черзі*, а також користуватися *е. послугами* на державному порталі iGOV.

Smart-ID – це новий зручний додаток для персональної ідентифікації, який дозволяє підключатися до *е. послуг* і підтверджувати різні операції і угоди. Для отримання Smart-ID необхідно на смарт-пристрій завантажити відповідний додаток, авторизуватися і, слідуючи інструкціям, створити обліковий запис. Для цього

обов'язково наявність особистого коду, створити і запам'ятати PIN-коди. Обліковий запис Smart-ID діє протягом 3-х років. Вік користувачів Smart-ID не обмежений, однак постачальники послуг ідентифікації, якими особи користуються для верифікації облікового запису, можуть застосовувати власні вікові обмеження. Для створення облікового запису Smart-ID користувачам молодше 18 років необхідним є дозвіл батьків. Зручність, зокрема, в тому, що: не потрібно ні окремої SIM-карти, ні зчитувального пристрою, легка авторизація на різних порталах. Smart-ID – це хороша альтернатива, наприклад, для тих, хто до сих пір користувався картами паролів, але тепер хоче або змушений від них відмовитися. Послуга Smart-ID для користувача безкоштовна, до рахунку може додатися тільки плата за мобільну передачу даних, наприклад, за кордоном.

Недоліки Smart-ID – це неможливість голосувати, поставити підпис, рівноцінний власноручному, поставити такий же цифровий підпис, як за допомогою Mobile-ID. Користувачі Mobile-ID можуть користуватися одночасно і послугою Smart-ID.

Література:

1. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>
2. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 р. № 5492-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5492-17/print1475414381969190>
3. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
5. Горкуша М. Правові засади регулювання ідентифікаторів в Україні. URL: <https://ilaw.net.ua/pravovi-zasady-rehulyuvannya-identyfikatoriv-v-ukrajini>.

І. В. Давидова